

Finanšu ministrija

KAPITĀLA TIRGUS PAŠREIZĒJO ATTĪSTĪBU RAKSTUROJOŠIE RĀDĪTĀJI UN PRIEKŠLIKUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI

Ministru kabinets

2026. gada 26.maijs

KAPITĀLA TIRGUS - BŪTISKS ELEMENTS ES IZAUGSMEI

750-800

miljardi eiro

**ES NEPIECIEŠAMO
INVESTĪCIJU
APJOMS GADĀ**

- Lai arī Eiropā mājsaimniecības uzkrāj vairāk kā ASV, tomēr šie uzkrājumi nestrādā ES attīstībai
- ES jau ilgstoši gan pēc produktivitātes, gan ekonomikas izaugsmes atpaliek no ASV

10

triljoni eiro

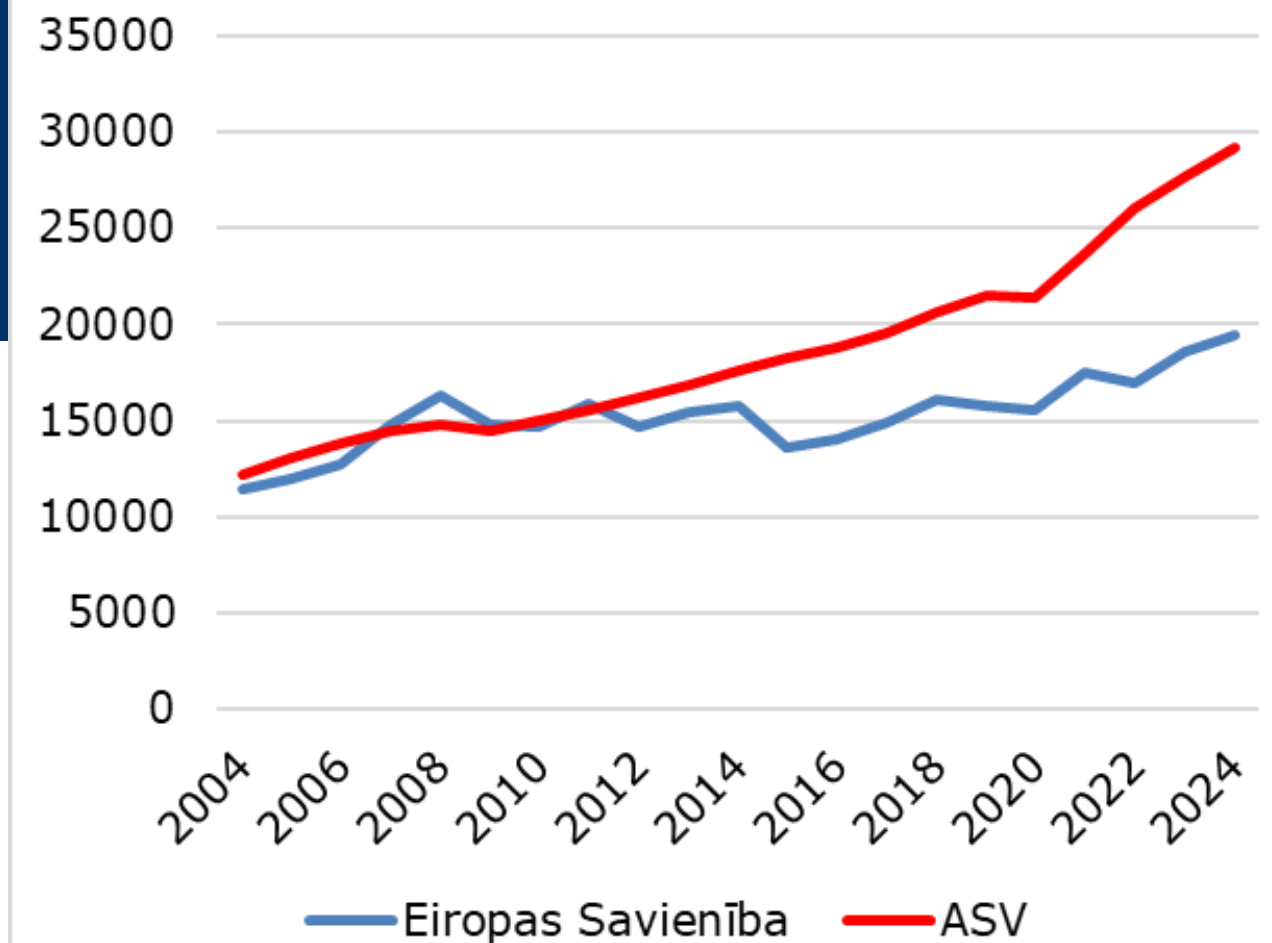
**ES
MĀJSAIMNIECĪBU
UZKRĀJUMI BANKU
DEPOZĪTOS**

- Finansējuma piesaistes jomā ES dominē banku finansējums
- Mazāk attīstīts kapitāla tirgus un zemāka atdeve investīcijām salīdzinot ar ASV ir iemesls, kādēļ liela daļa uzkrājumu aizplūst uz ASV

ES mājsaimniecības uzkrāj vidēji **3 reizes** vairāk kā ASV mājsaimniecības

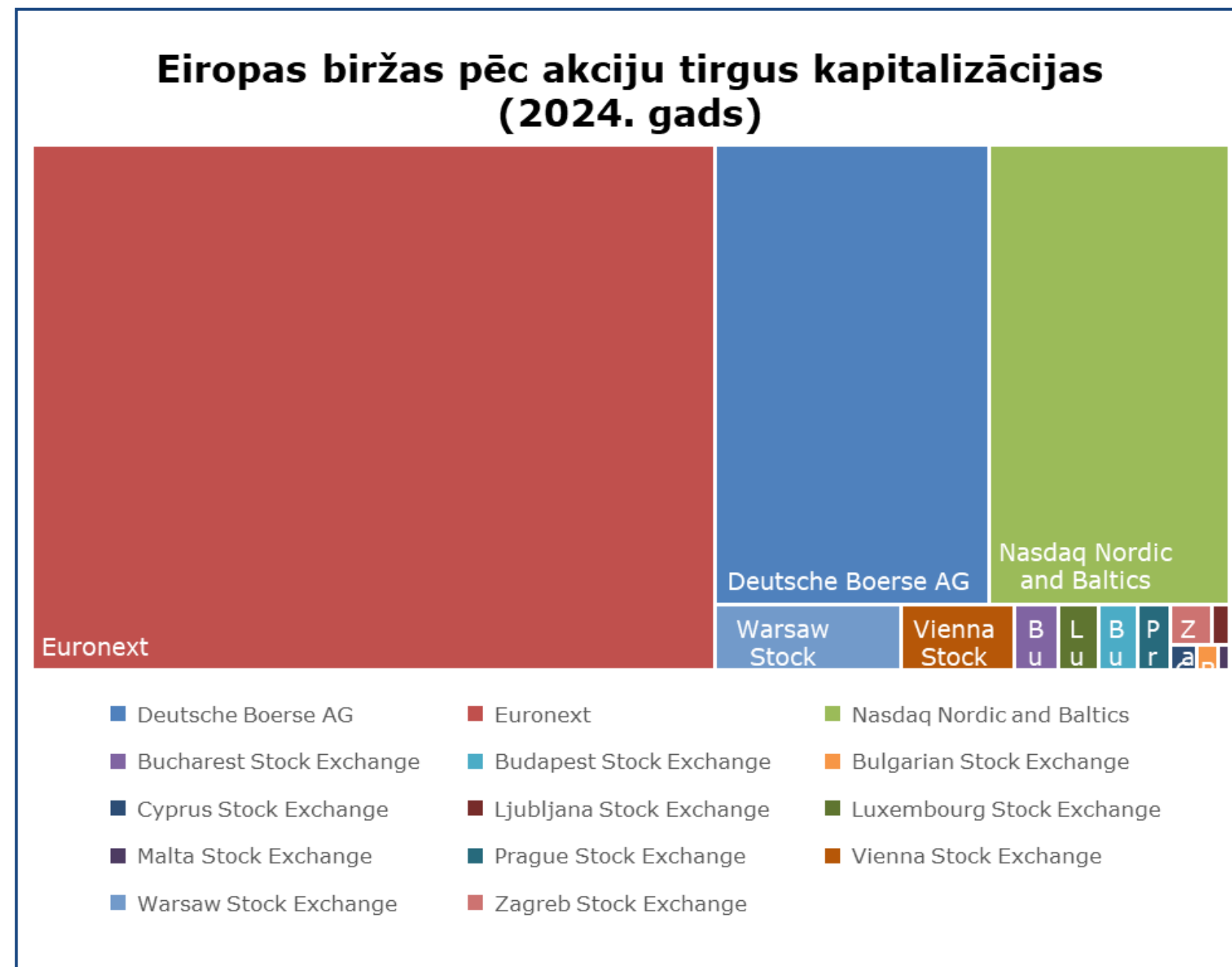
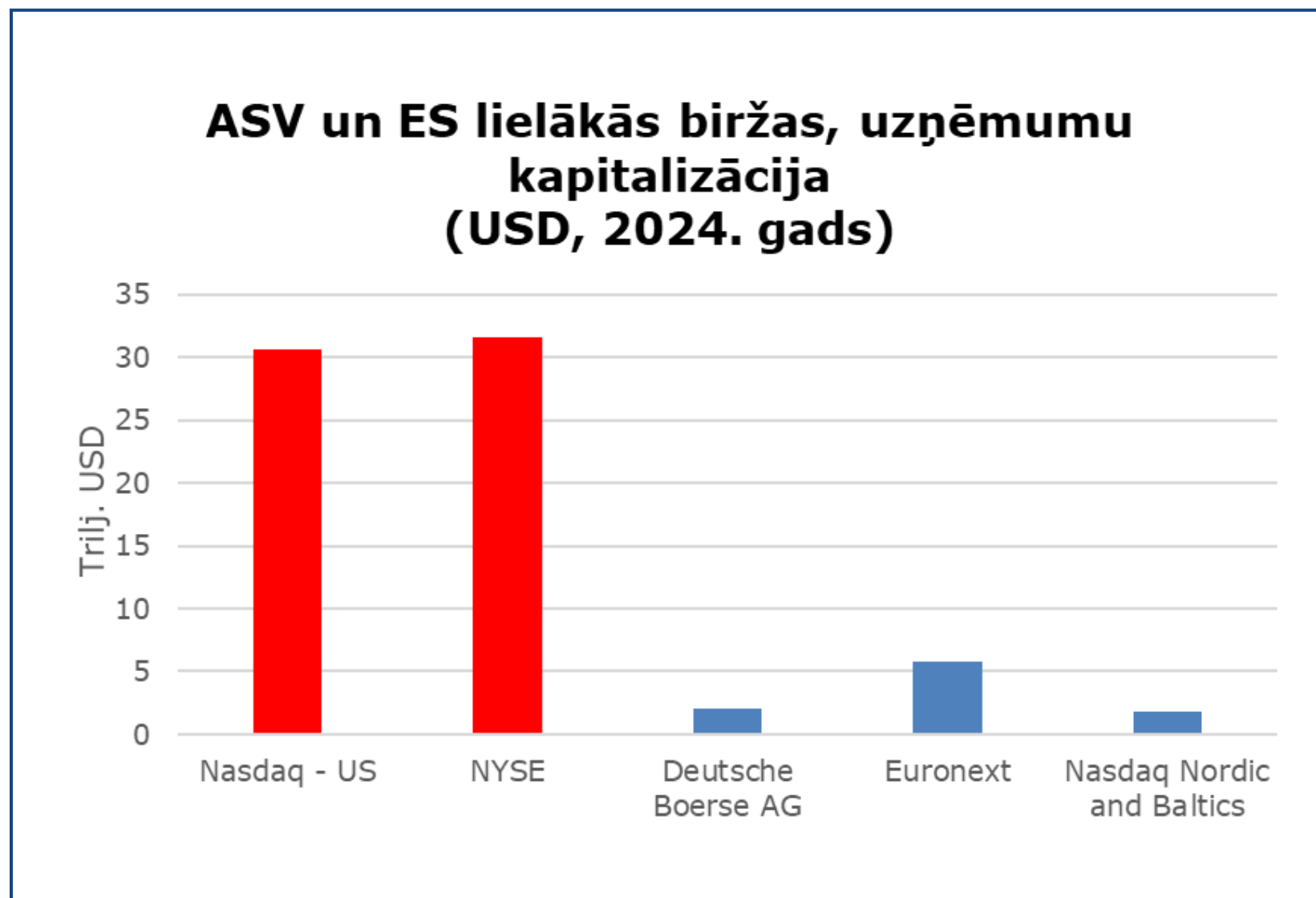
ASV kapitāla tirgus ir **vairākkārt** lielāks kā ES kapitāla tirgus

Iekšzemes kopprodukts (miljardi ASV dolāri)

◆ Avots: Draghi ziņojums, EUROSTAT, US Bureau of Economic Analysis

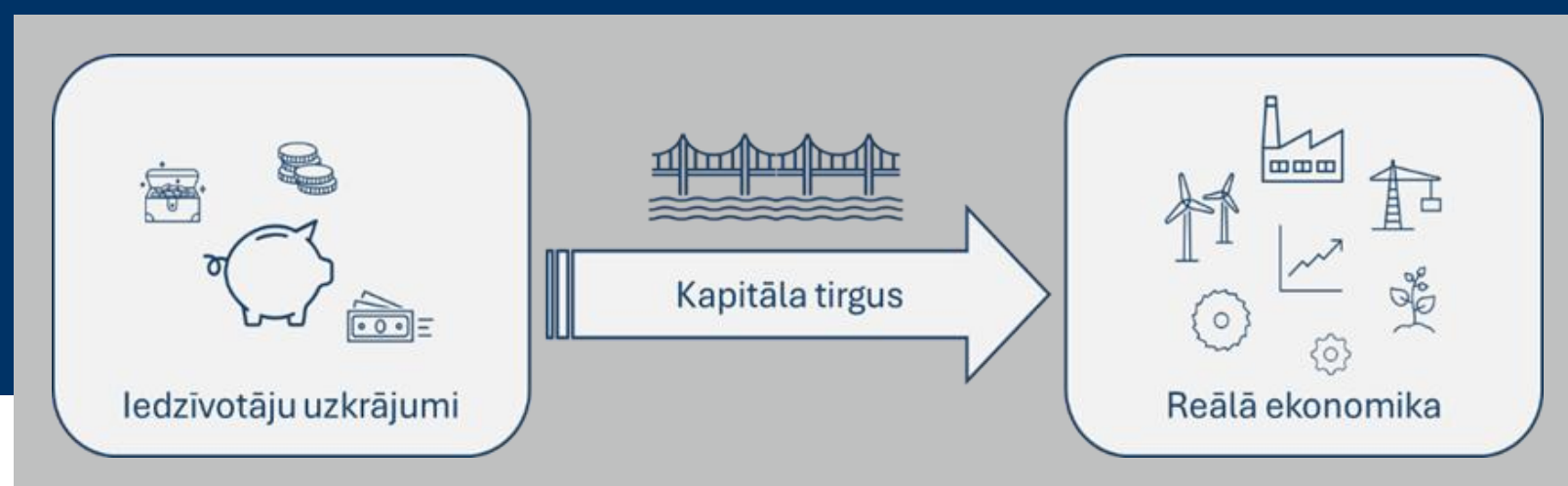
ES KAPITĀLA TIRGUS IR BŪTISKI MAZĀKS KĀ ASV, DOMINĒ TRĪS LIELĀKĀS BIRŽU GRUPAS

◆ Avots: Pasaules biržu federācija

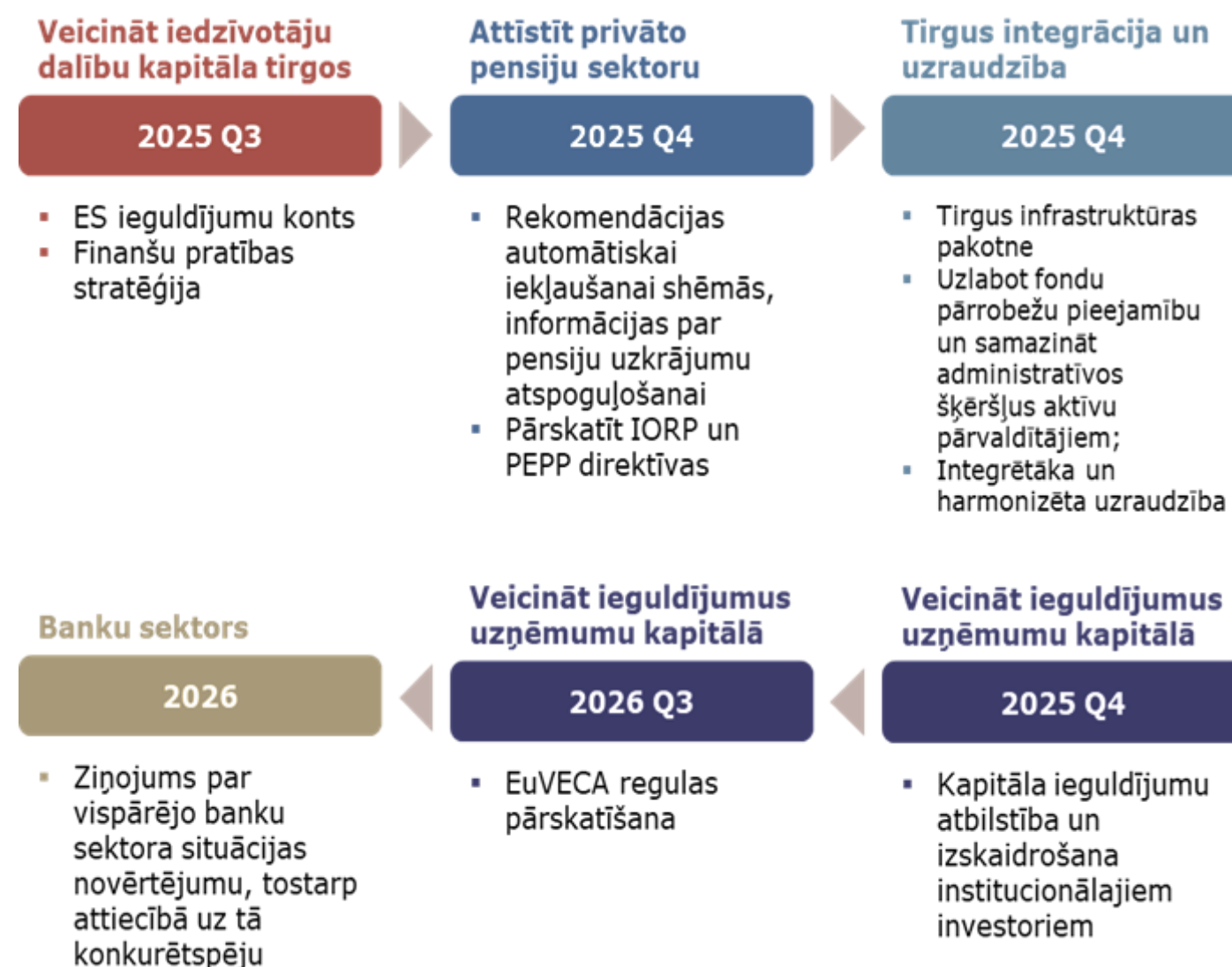
ES LĪMENĪ IZVIRZĪTĀS PRIORITĀTES KAPITĀLA TIRGUS ATTĪSTĪBAI

UZKRĀJUMU UN INVESTĪCIJU SAVIENĪBAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶIS

- Iedzīvotāji un uzkrājumi
- Investīcijas un finansējums
- Integrācija un mērogs
- Efektīva uzraudzība vienotajā tirgū

UZKRĀJUMU UN INVESTĪCIJU STRATĒGIJAS GALVENIE ELEMENTI

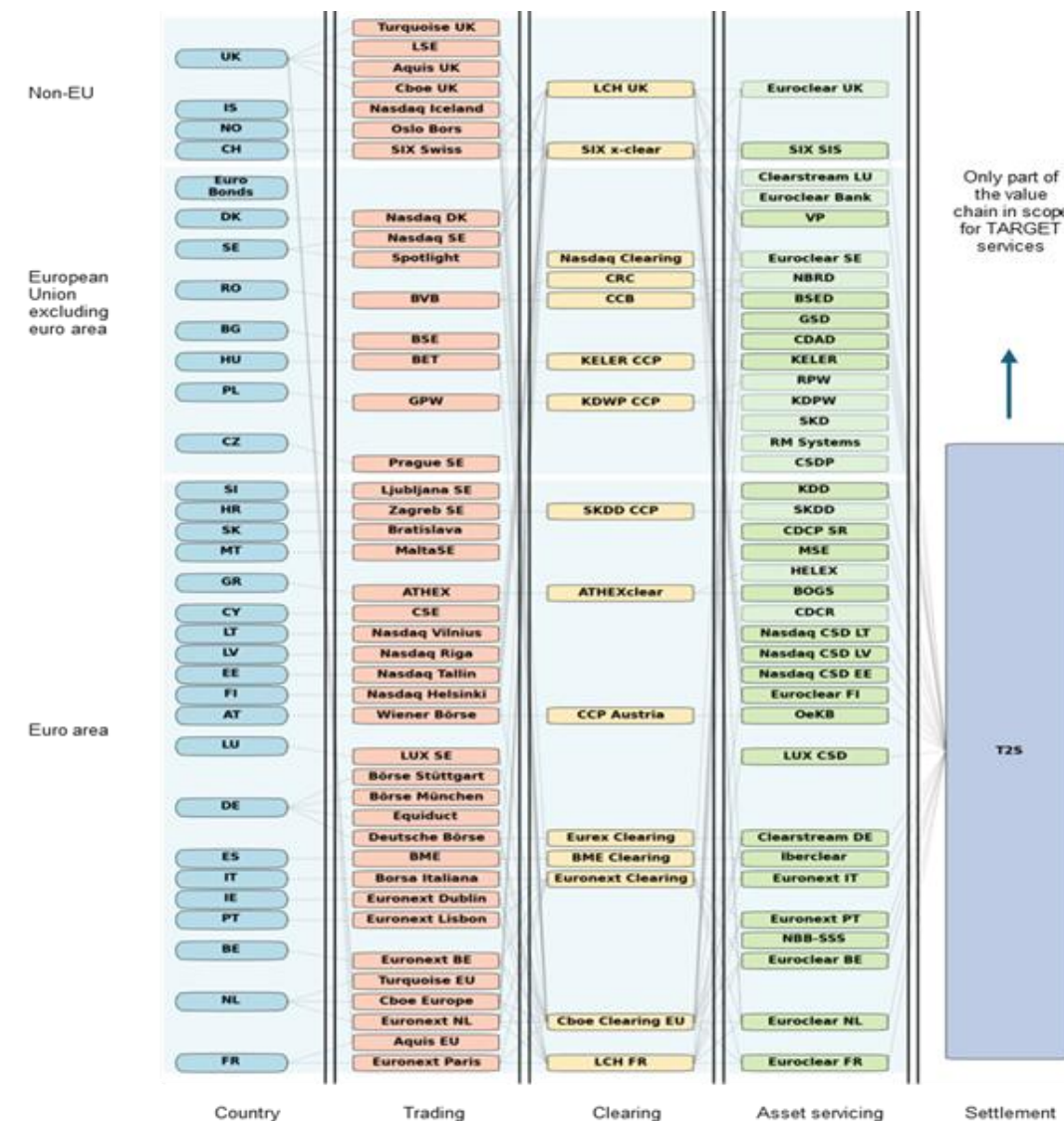
◆ Avots: Eiropas Komisija, Uzkrājumu un investīciju stratēģija, 2025

LATVIJAS PRIORITĀTES UN ĪPAŠĀS INTERESES UZKRĀJUMU UN INVESTĪCIJU SAVIENĪBAS ATTĪSTĪBĀ

■ Pēc tirdzniecības infrastruktūras savienojamības uzlabošana

- Uzlabot savienojamību starp ES centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem
- Pārskatāmi un nediskriminējoši piekļuves nosacījumi
- Saskaņot tirgus praksi un tehnoloģiju standartus

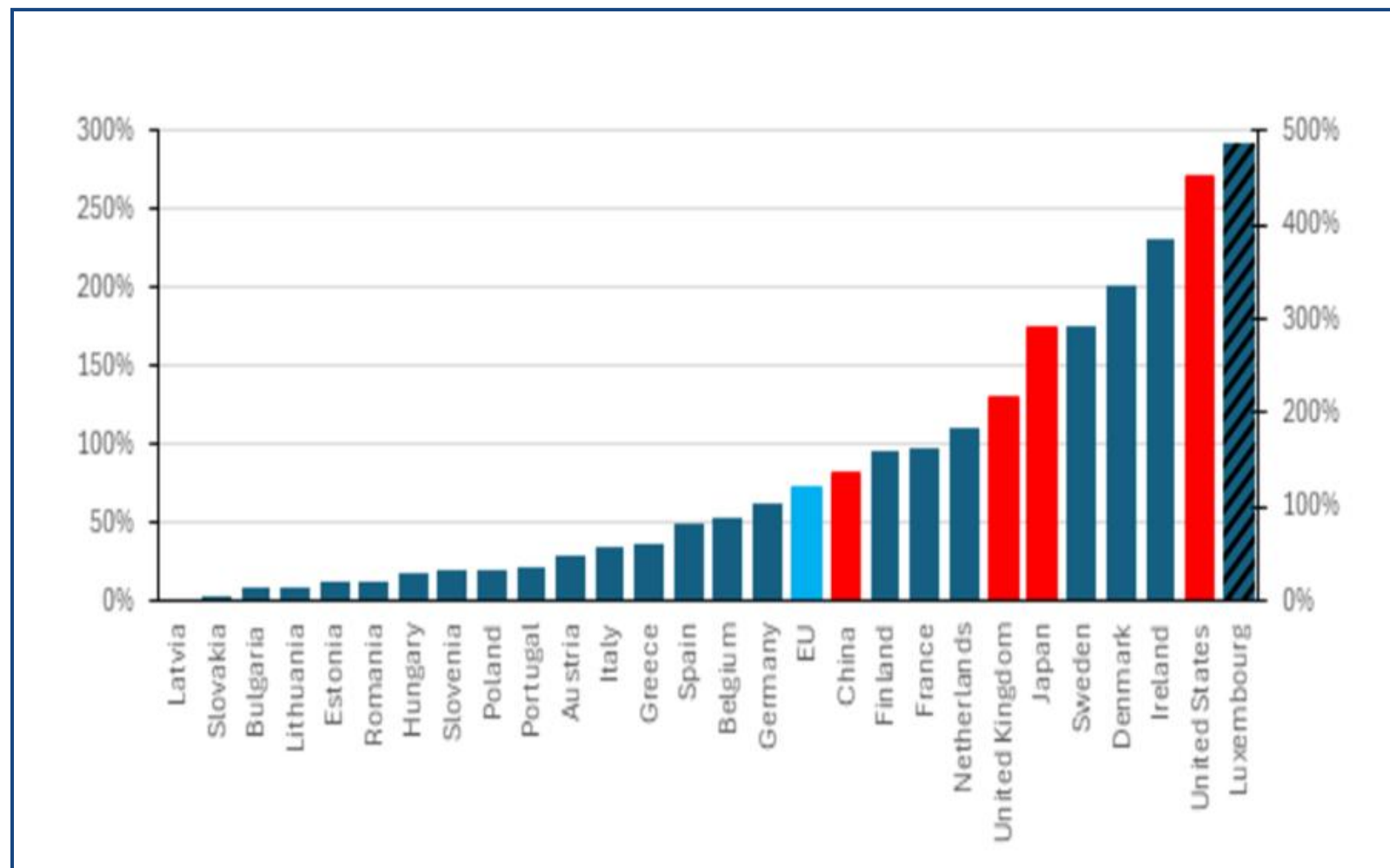

■ Efektīva uzraudzība vienotajā tirgū

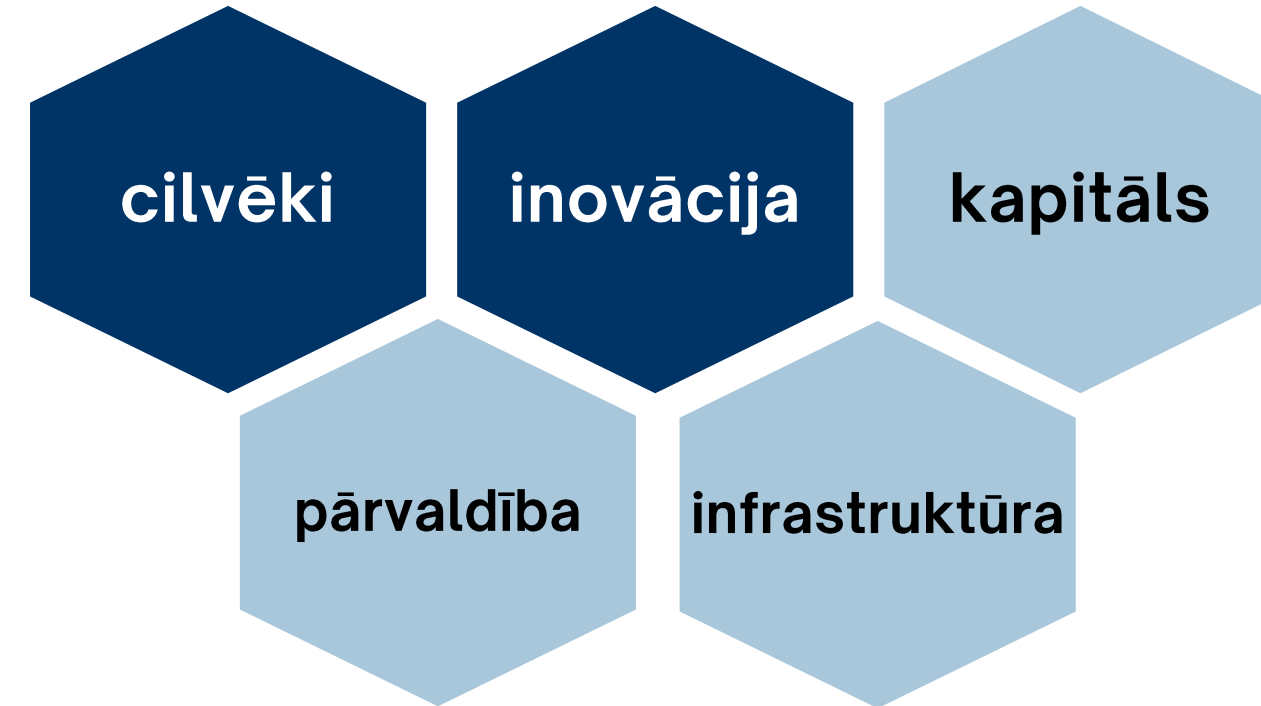
- Proporcionāla, riskos balstīta – izvairīties no nevajadzīgas sarežģītības vietējiem ne sistēmiskiem tirgus dalībniekiem
- Atbilstoša funkciju un resursu sadale starp vietējo un centrālo uzraugu
- Uzraudzība atbilst vienkāršošanas un sloga mazināšanas iniciatīvām

LATVIJA PĒC AKCIJU TIRGUS KAPITALIZĀCIJAS LĪMEŅA - PĒDĒJĀ VIETĀ EIROPĀ

AKCIJU TIRGUS KAPITALIZĀCIJA 2024. GADĀ (% NO IKP)

◆ Avots: S&P Capital IQ, OECD, DG FISMA aprēķins

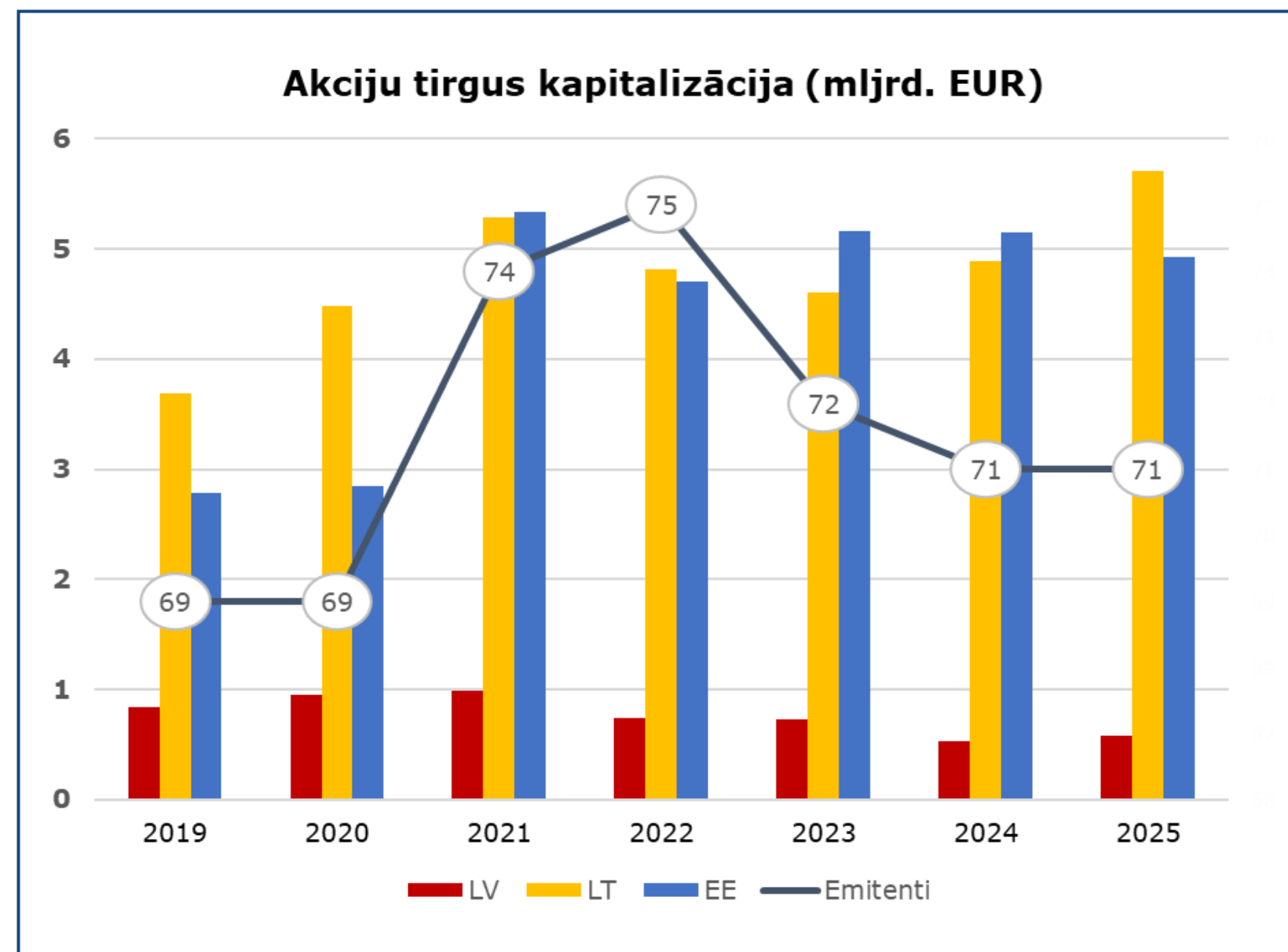
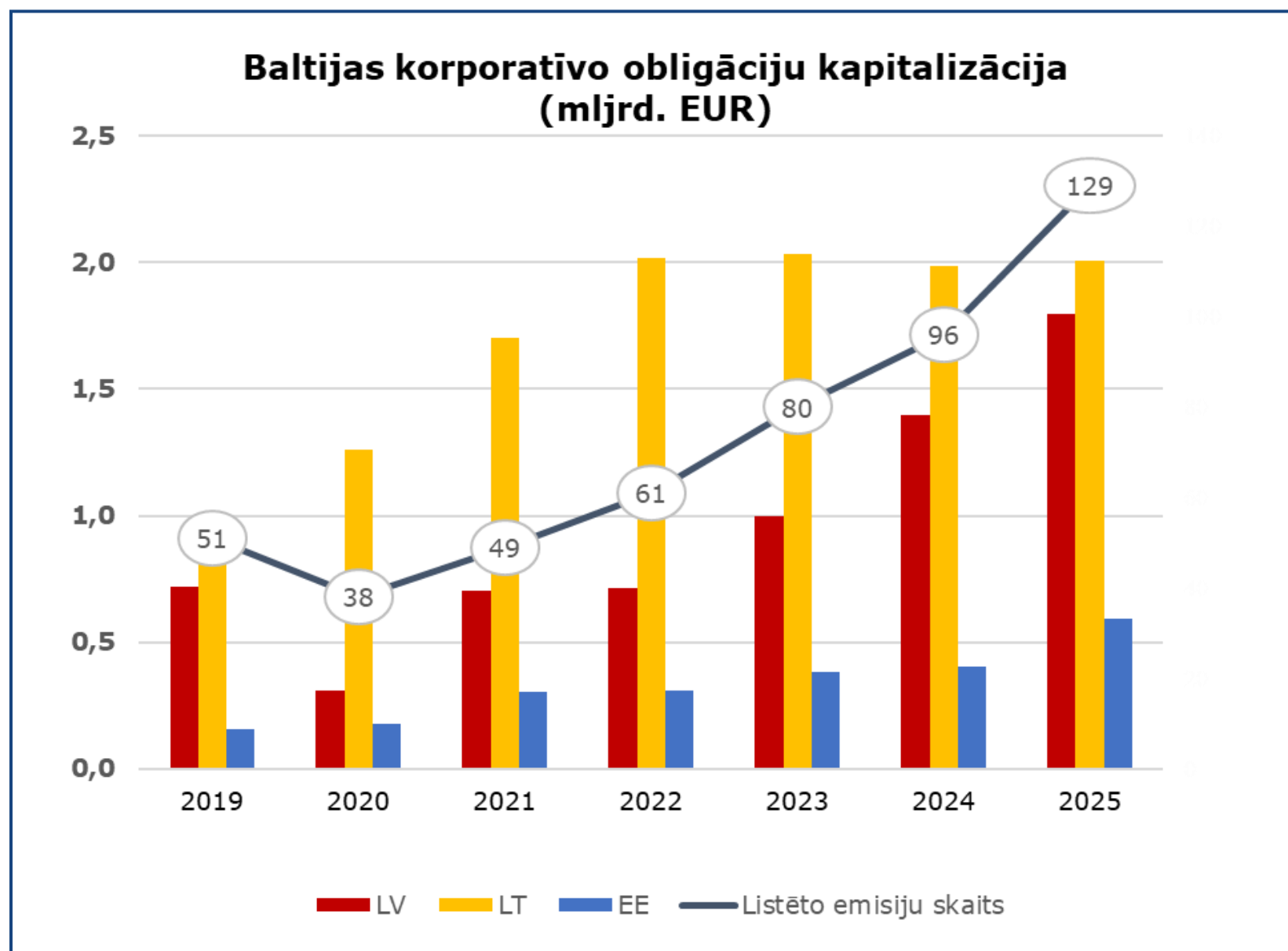

- Baltijas valstu kapitāla tirgi ir mazāk attīstīti, bet novērtējumā nav identificēti šķēršļi vai ierobežojumi
- Ārvalstu investori norāda uz paaugstinātu valsts riska līmeni, kas noved pie augstākām kapitāla izmaksām
- Uzņēmumi dod priekšroku finansējumam ar uzkrāto peļņu nekā piesaistot investorus no ārpuses
- Zems uzņēmumu finanšu pratības līmenis kavē uzņēmumu spēju piesaistīt finansējumu

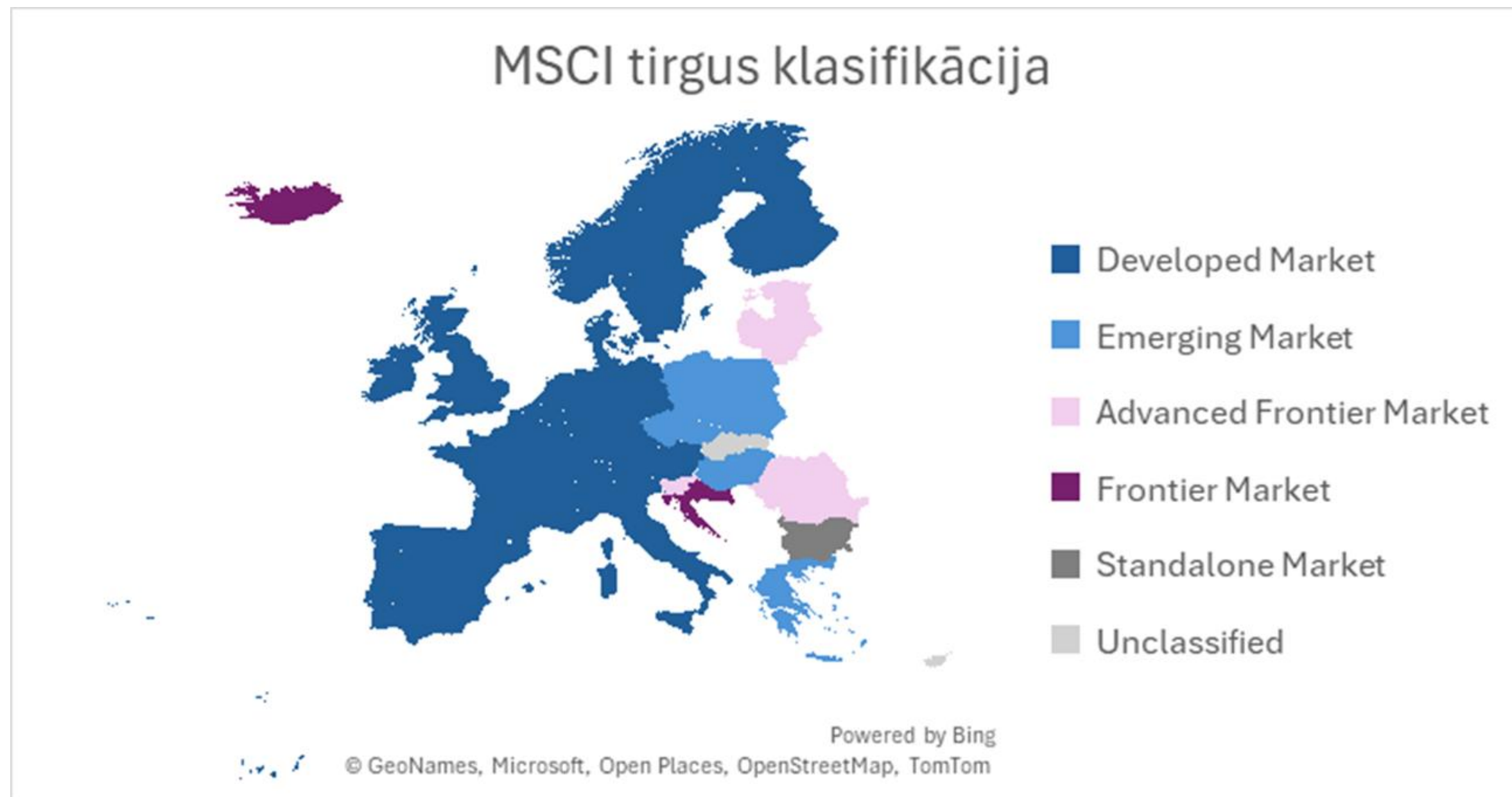
◆ Avots: Deloitte, Nordic-Baltic market review, 2025

KAPITĀLA TIRGUS ATTĪSTĪBĀ ATPALIEKAM NO KAIMIŅVALSTĪM

OBLIGĀCIJU TIRGUS ŠOBRĪD ATTĪSTĀS STRAUJĀK, AKCIJU TIRGUS ATTĪSTĪBA STAGNĒ

LIELU UZŅĒMUMU TRŪKUMS IR BŪTISKĀKAIS FAKTORS, KAS NEĻAUJ LATVIJAI UN BALTIJAI KOPUMĀ SASNIEGT «EMERGING MARKET» STATUSU

IZAICINĀJUMI - MOTIVĀCIJA KAPITĀLA TIRGUS ATTĪSTĪBAI

Mazattīstīts kapitāla tirgus - **ierobežo piekļuvi starptautiskiem investoriem** un samazina likviditāti, tādējādi ierobežojot izaugsmi

Ierobežots progress kapitāla tirgus attīstībā, **kavē investīciju piesaisti un ierobežo ekonomikas potenciālu**

Zema iedzīvotāju dalība kapitāla tirgū **kavē uzkrājumu mobilizēšanu** ieguldīšanai instrumentos ar augstāku atdevi un ierobežo kapitāla tirgus likviditāti

Atkarība pamatā no banku finansējuma **ierobežo finansējuma piesaistes iespējas** un paaugstina ekonomikas ievainojamību

Augsts ieguldījumu līmenis aizsardzībā - nepieciešamība pēc pilnvērtīgas vērtību ķēdes, **kas atbalsta aizsardzības nozari**

Kapitāla tirgus finansējums būtisks uzņēmumiem, kas **sniedz pakalpojumus vai kam ir augsta R&D intensitāte un nav atbilstoša nodrošinājuma**

LĪDZŠINĒJĀ ATTĪSTĪBA PUBLISKO KAPITĀLSABIEDRĪBU VIRZĪBĀ UZ KAPITĀLA TIRGU

Valdības deklarācija: «Turpināsim attīstīt ar Baltijas valstīm konkurētspējīgu kapitāla tirgu. Lai attālinātu publisko personu kapitālsabiedrības no politiskās ietekmes un piesaistītu investīcijām nepieciešamo kapitālu, mazākuma akciju daļu no tirgus orientētām publisko personu kapitālsabiedrībām kotēsim biržā, kā arī ieviesīsim labas pārvaldības principus un mazināsim ierēdniecības pārstāvību amatos kapitālsabiedrībās.»

16.05.2023.

Izvirzīts mērķis - akciju tirgus kapitalizācija **9% no IKP apmērā 2027. gadā**

Uzdevums kapitāldaļu turētājiem sagatavot izvērtējumu par papildus kapitāla piesaistes nepieciešamību kapitālsabiedrības attīstības mērķu finansēšanai

13.05.2025.

Tiek atbalstīts, ka viens no aizsardzības un drošības finansējuma palielināšanas pasākumiem ir **valsts kapitālsabiedrību mazākuma daļas (ne mazāk kā 10%) atsavināšana IPO, tajā skaitā tām kapitālsabiedrībām, kam noteikts akciju atsavināšanas aizliegums**

2026. gads

Kapitālsabiedrības, kas gatavojas publiskajam piedāvājumam:

- AS «LAU Infra Grupa»
- SIA «Rīgas namu pārvaldnieks»

09.04.2024.

Noteikti uzdevumi kapitālsabiedrībām ceļā uz dalību kapitāla tirgū:

- AS «Air Baltic Corporation»
- Latvenergo AER uzņēmums
- SIA «TET», SIA «LMT»
- AS «Augstsprieguma tīkls»
- VAS «Latvijas Pasts»
- SIA «Rīgas namu pārvaldnieks»

22.01.2026.

Saeima pirmajā lasījumā atbalsta likumprojektu «Grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā»

Likumprojekts paredz pienākumu ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt publiskas personas līdzdalību kapitālsabiedrībā. Attiecībā uz neprivatizējamām sabiedrībām var veikt ārkārtas izvērtēšanu

VALSTS UN PAŠVALDĪBU KAPITĀLSABIEDRĪBU LOMA KAPITĀLA TIRGUS AKTIVITĀTES VEICINĀŠANĀ

VALSTS UN PAŠVALDĪBU KAPITĀLSABIEDRĪBU PUBLISKAIS PIEDĀVĀJUMS BALTIJAS VALSTĪS

LIETUVA	IGAUNIJA	LATVIJA
    	 	

Ministra kabineta iepriekš pieņemtie lēmumi:

- Sasniegt akciju tirgus kapitalizāciju **9% no IKP 2027. gadā**
- Valsts parāda samazināšanai apsvērt valsts komerciālo kapitālsabiedrību **10% kapitāla daļu atsavināšanu publiskajā piedāvājumā**, tajā skaitā, tām kapitālsabiedrībām, kam noteikts akciju atsavināšanas aizliegums

- AS «LAU Infra Grupa» un SIA «Rīgas namu pārvaldnieks» ir vienīgās valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrības, **kas plāno veikt sākotnējo publisko piedāvājumu līdz 2027. gadam**
- **Pēc 2027. gada** – atbilstoši uzņēmumu izstrādātajai stratēģijai iespējams SIA «Elektrum Next», SIA «TET» un SIA «Latvijas Mobilais Telefons» publiskais piedāvājums.

IDENTIFICĒTIE PASĀKUMI LATVIJAS KAPITĀLA TIRGUS TĀLĀKAS ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANAI

Iedzīvotāju dalības kapitāla tirgū veicināšana

- Analizēt iespēju pārskatīt IIN regulējumu, lai veicinātu ilgtermiņa uzkrājumu veidošanu
- Krājobligāciju publiskā piedāvājuma uzturēšana
- Investoru pārstāvja (trustee) koncepta ieviešana obligāciju emisijas gadījumā
- Nekustamā īpašuma trasta koncepta ieviešanā Latvijā
- Vietējam finanšu tirgus dalībnieku mērogam atbilstoša vērtspapīru instrumentu izstrādāšana

Uzņēmumu dalības kapitāla tirgū veicināšana

- Vienkāršot un saskaņot ES tiesību aktus, lai samazinātu ziņošanas prasību sarežģītību
- Norēķinu infrastruktūras savstarpējas savienojamības veicināšana
- Nepietiekamas kapitalizācijas nodokļu regulējuma pielāgošana
- Kapitāla tirgus sniegto finansējuma piesaistes iespēju uzņēmumiem popularizēšana
- Uzņēmumu vadības izglītošana par efektīvu uzņēmuma struktūru

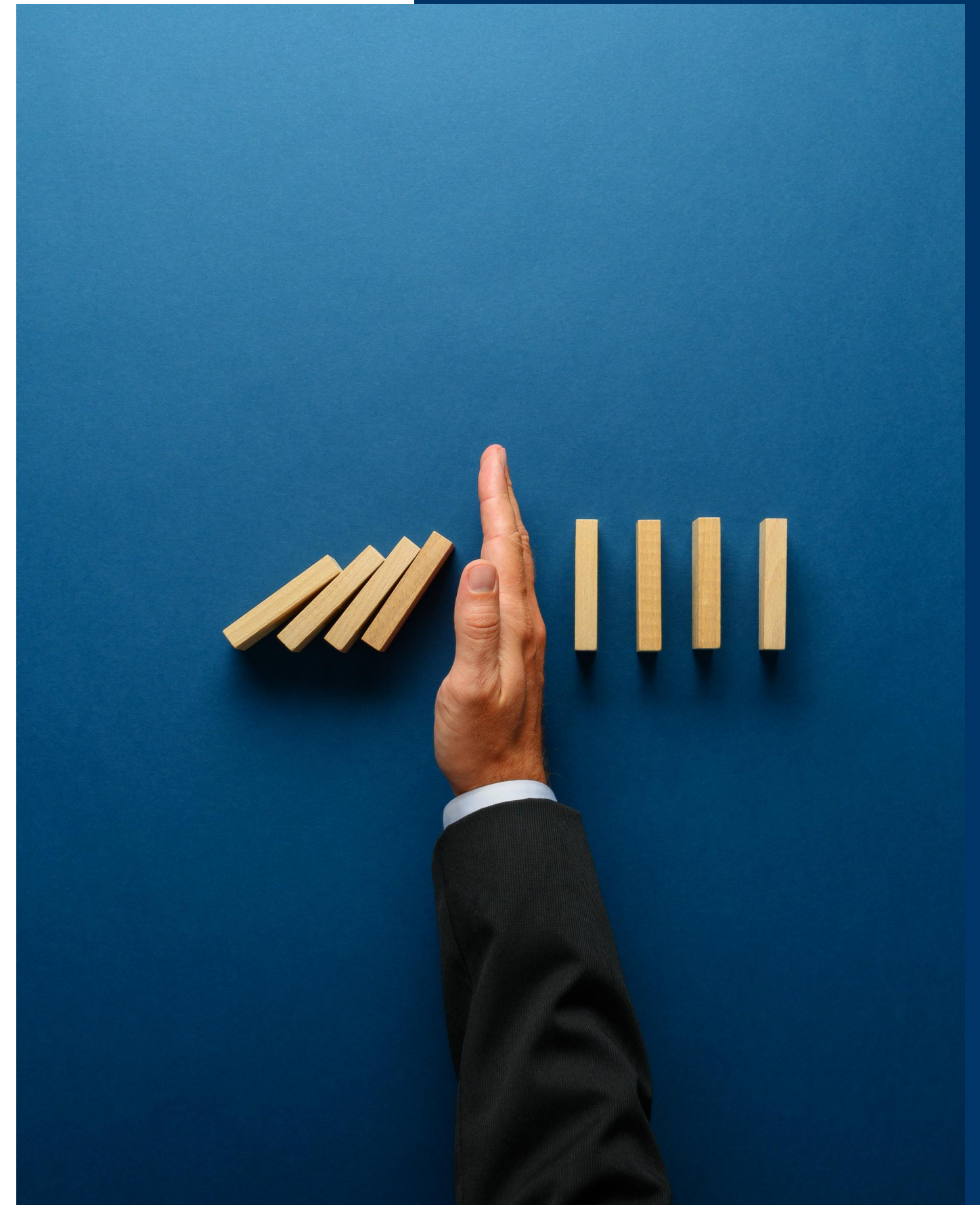

Finanšu ministrija

PALDIES

SOMIJAS UN ZVIEDRIJAS: KAPITĀLSABIEDRĪBU PĀRVALDĪBA

- **Aktīva valsts īpašumtiesību īstenošana** – valsts darbojas kā profesionāls īpašnieks ar mērķi palielināt ilgtermiņa vērtību.
- **Tirgus princips** – valsts uzņēmumiem jādarbojas komerciāli, konkurences apstākļos un ar rentabilitātes mērķi.
- **Divējāds mērķis:** finanšu atdeve, sabiedriskās funkcijas (ja tādas noteicis parlaments).
- **Labas korporatīvās pārvaldības standarti (OECD tipa)** un skaidra valsts kā īpašnieka loma.
- **Atšķirīgais:** Somijā – holdingsabiedrība; Zviedrijā – decentralizēts modelis ar Finanšu ministrijas vadošo lomu.

Valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības modelis Somijā

Somijas valstij pilnībā vai daļēji piederošas daļas kapitālsabiedrībās un to pārvaldības struktūra (68 uzņēmumi)			
Ministru prezidenta biroja pārvaldībā (43 uzņēmumi)			Citu ministriju pārvaldībā (25 uzņēmumi)
Komerčiāla rakstura uzņēmumi		Speciālam mērķim dibināti uzņēmumi	
Finanšu intereses	Stratēģiskās intereses		
Vake/ (no 2025. gada reorganizēta) Altie 36,2% Neste 8,3% Nordic Morning Group Posti Group – 49,9% Vapo 16,7%	Arctia Boreal Kasvinjalostus Finavia Finnair 55,8% Fortum 50,8% Gasum Kemjoki 50,1% Leijona Catering Motiva Neste 36,4% Petria 50,1% Posti Group 50,1% Suomen Lauttaliikenne u.c.	Finnpilot Pilotage Gasonia 99% Governia Kuntarahoitus Solidium Suomen Erillisverkot Suomen Ilmailuopisto 49,5% Valtion kehitysytio Vake Veikkaus	Cinia 77,5% Pohjolan Rautatiet Traffic Managment Finland Yleisradio CSC – Tieteen Tietoteknikaus Keskus Hevosopisto Alko STUK International Business Finland Finnvera Suomen Manmijalostus u.c.
Solidium Elisa 10% Kemira 14% Konecranes 7,4% Metso 14,9% Nokia 3,7% Nokia Renkaat 5% Outokumpo 21,7% u.c.			

SOMIJAS PIEMĒRS: HOLDINGSABIEDRĪBA «SOLIDIUM»

- **Solidium** ir holdinga sabiedrība, kas pilnībā pieder Somijas valstij un darbojas kā mazākuma akcionārs valstiski nozīmīgos komerciālos uzņēmumos.
- **Solidium** misija ir stiprināt un stabilizēt Somijas īpašumtiesības šajos uzņēmumos, kā arī ilgtermiņā palielināt tās ieguldījumu vērtību.
- **Solidium** darbība balstās uz tirgus principiem, un investīciju lēmumi tiek pieņemti tikai tad, ja ir izpildīti finansiālie priekšnoteikumi.
- Saskaņā ar atjaunināto stratēģiju Solidium vēl lielāku uzmanību pievērš ieguldījumu objektu potenciālam kļūt valstiski nozīmīgiem nākotnē. Uzstādījums, ka portfeļa uzņēmumi pārspēj savus konkurentus.

ZVIEDRIJAS PIEMĒRS: DECENTRALIZĒTA PĀRVALDĪBA/ PENSIJU FONDU LOMA

- Zviedrijā nav vienas Solidium analogas holdingkompānijas.
- Īpašumtiesības tiek pārvaldītas tieši no valdības (ministrijām), galvenokārt Finanšu ministrijā - ar īpašu departamentu valsts uzņēmumu pārvaldībai.
- Valdībai aktīvi jāpārvalda valsts kapitālsabiedrības, lai panāktu pēc iespējas labāku ilgtermiņa ekonomisko atdevi, kā arī nodrošinātu, ka parlamenta (Riksdāga) noteiktie sabiedriskās politikas uzdevumi tiek pienācīgi izpildīti.
- **Pensiju fondi aktīvi piedalās uzņēmumos kā profesionāli investori. Tie rada papildu "tirgus spiedienu" uz valsts uzņēmumiem → uzlabot rentabilitāti un efektivitāti.**

